

UNDERSTANDING THE SELF-PORTRAIT IN DAVITIANI HANDWRITTEN
COMPILATION

„დავითიანის“ ხელნაწერ კრებულში დაცული ავტობიოგრაფიული გააზრებისთვის

Khatuna Nishnianidze

Head Old Georgian Literary Teacher of the Department of Georgian Language and Literature at
Tbilisi Theological Academy and Seminary,
Tbilisi, Sioni st., #13/40, 0105, Georgia,
+995 577 500 521, khatuna.nishnianidze@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0000-4950-6844>

Abstract. Davit Guramishvili's "Davitiani" is multi-genre and poly-stylistic handwritten collection. The document contains samples of various texts written by the author over a long period of time. Each of them should be evaluated from the perspective of entire collection but their individual value should be highlighted and at the same time. Our goal is to study the visual-symbolic content of the self-portrait preserved in the manuscript collection. determine what information about the author do the written texts and visual drawings regarding different themes hold in the preserved manuscript collection and how Guramishvili's self-portrait should be understood in regards to them.

Guramishvili, like the artists and architects of the Middle Ages, expresses himself through his art. By showing the extratextual inserts in the handwritten book together with "Davitian", it visually confirms to us that the fundamental right, duty of a person is creative merit and showing appreciation to god with devout prayers. The character of "Davitiani" Davit Guramishvili expresses the spirit of the era. Being imprisoned, humiliated, having gone through suffering, but at the same time being full of hope, having a sense of humor, with belief and hope in God. He prays to the Lord to save himself, his people and the country.

The hero of Guramishvili is real person complete with his own strengths and flaws. For Guramishvili a modernistic way of ironizing is pretty typical. his face as a person, a Georgian and an author are all ironized. We think that Guramishvili by using irony while describing his own portrait as well as his personal shortcomings he seeks to connect with the reader more directly.

Even the list of Davit Guramishvili's interests, opportunities, and activities speaks of the scale and monumentality of his personality. Guramishvili is a man of action, a renaissance-type figure endowed with multifaceted professional skills and opportunities.

Davit guramishvili lived in the era of great change. His selfportrait was made in the culmination of that era. In his handwriting practice of depicting the whole common to middle ages is obeyed, accordingly the whole perspective was given, both in the text and in graphic depictions.

Keywords: Polygenre, Self-Portrait, Graphic Text and Drawing, Mother of God of Akhtirka, Man of Business.

ხათუნა ნიშნიანიძე

თბილისის სასულიერო აკადემიისა და სემინარიის
 ქართული ენისა და ლიტერატურის კათედრის წევრი,
 ძველი ქართული ლიტერატურის პედაგოგი
 ქ. თბილისი, სიონის ქ. #13/40, 0105, საქართველო,
 +995 577 500 521, khatuna.nishnianidze@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0000-4950-6844>

აბსტრაქტი. დავით გურამიშვილის „დავითიანის“ ხელნაწერ კრებულში თავმოყრილია ავტორის ხანგრძლივი და მრავალფეროვანი შემოქმედების ნიმუშები. ჩვენი მიზანია, შევისწავლოთ ხელნაწერ კრებულში დაცული ავტოპორტრეტის სახეობრივ-სიმბოლური შინაარსი. განვსაზღვროთ, თუ რა ინფორმაციის მატარებელია ავტორის - დავით გურამიშვილის - შესახებ ხელნაწერში დაცული სხვადასხვა თემატიკისა და ჟანრის ლინგვისტური/წერილობითი, ვიზუალური/გრაფიკული ტექსტი და ნახაზი და როგორ იკითხება ავტოპორტრეტი მათ ფონზე.

გურამიშვილი შუა საუკუნეების მხატვართა და ქტიტორთა მსგავსად გამოისახება თავისი „სათქმელის“ - სიტყვიერი თუ ტექნიკური აღმოჩენების - ფონზე. „დავითიანთან“ ერთად ავტოპორტრეტიც ვიზუალურად გვიდასტურებს, რომ ადამიანის ფუნდამენტური უფლება-მოვალეობა, არსებითი სტატუსი შემოქმედებითი ღვაწლი და უფლის წინაშე ლოცვითი, მონანიე-მავედრებელი მყოფობაა.

„დავითიანის“ პერსონაჟი დავით გურამიშვილი ეპოქის სულისკვეთებას გამოხატავს - დამცრობილი, ტყვედქმნილი და ტანჯულია, მაგრამ, ამასთან, მაძიებელი, მებრძოლი და იმედიანია, იუმორით, შემართული სხეულითა და მავედრებელი მზერით, სამყაროს ცენტრში მყოფი, ღვთის წინაშე პირისპირმდგომი და მავედრებელი, შემოქმედი თავის, მზრუნველი კაცთათვის და ღვთის წინაშე პასუხისმგებელი. პიროვნული მახასიათებლების, ღირსება-ნაკლოვანებების შეუფარავად ჩვენება ფსალმუნითაა სანქცირებული ავტორისთვის, შესაბამისად, ტექსტშიც ბუნებითი სილადე, უშუალობა, გულწრფელობა სუფევს. გურამიშვილის გმირი რეალური, ღირსება-ნაკლოვანებით შემკული ადამიანია. გურამიშვილთან თვითკრიტიკა და ირონია პათოსიგაა და კომუნიკაციის ფორმაც, ავტორსა და მკითხველს შორის სანდოობის გარანტი. მოდერნისტული ეპოქის ირონიზებაა დამახასიათებელი გურამიშვილისთვის. ირონიზებულია მისი, როგორც ადამიანის, ქართველისა და ავტორის სახე. ვფიქრობთ, საკუთარი პორტრეტის, ისე როგორც პიროვნული ნაკლოვანების, აღიარება-ირონიზებით გურამიშვილი-ავტორი მკითხველთან, საზოგადოებასთან კომუნიკაციის ლიტერატურულ ხერხს მიმართავს.

დავით გურამიშვილის ინტერესთა, შესაძლებლობათა, საქმიანობათა ჩამონათვალიც კი მისი პერსონის მასშტაბურობა-მონუმენტურობაზე მეტყველებს, გურამიშვილი საქმის, მოქმედების კაცია, ჩვენ წინაშე მრავალმხრივი პროფესიული უნარ-ჩვევით, შესაძლებლობით დაჯილდოებული რენესანსული ტიპის მოღვაწე დგას.

დავით გურამიშვილი დიდი ცვლილებების ეპოქაში ცხოვრობდა. ავტოპორტრეტი ამ ცვლილებების მიჯნაზე იქმნება მიწისა და ცის ფონზე.

საკვანძო სიტყვები: პოლიჟანრული, ავტოპორტრეტი, ხელნაწერი კრებული, ახტირკის ღვთისმშობელი, საქმის კაცი.

შესავალი. დავით გურამიშვილის „დავითიანის“ ხელნაწერ კრებულში თავმოყრილი ხანგრძლივი და მრავალფეროვანი შემოქმედების ნიმუშები ერთიანი, მთლიანი კრებულის პერსპექტივიდანაც უნდა შევაფასოთ და, ამასთანავე, თითოეული მათგანის დამოუკიდებელი ღირებულება ვაღიაროთ. დავით გურამიშვილის „დავითიანის“ ხელნაწერი კრებული პოლიჟანრული და პოლისტილისტური, მულტილინგვური და მულტიკულტურული ხასიათისაა, შემცველია სხვადასხვა ენის, ეპოქის დაშრევებული თუ მოქმედი კულტურული კოდის, ესთეტიკური და მსოფლმხედველობრივი ინფორმაციისა. მაგრამ, შუა საუკუნეების კრებულთა მსგავსად, ეს მრავალფეროვნება-მრავალსახოვანება ერთი იდეის, თემის ირგვლივ ერთიანდება, ემსახურება რა „დავითიანისა“ და, შესაბამისად, მისი შემოქმედი-ავტორის – დავით გურამიშვილის მსოფლმხედველობრივი საზრისის შეცნობას.

მეთოდები. საკითხის შესწავლისას გამოვიყენეთ: შედარებით-ისტორიული, ანალიზისა და სინთეზის, ჰერმენევტიკული, ტიპოლოგიურ-კომპარატივისტული კვლევის მეთოდები.

შედეგები. კვლევის შედეგად განვსაზღვრეთ „დავითიანის“ ხელნაწერ კრებულში დაცული ავტოპორტრეტის კონტექსტი, მისი სახეობრივ-სიმბოლური შინაარსი და ისიც, თუ რა ინფორმაციის მატარებელია ავტორის – დავით გურამიშვილის – შესახებ ხელნაწერში დაცული სხვადასხვა თემატიკისა და ჟანრის წერილობითი, ვიზუალურ-გრაფიკული ტექსტი და ნახაზი. ავტოპორტრეტი გამოხატავს ეპოქის სულისკვეთებას, ავტორის მსოფლმხედველასა და ესთეტიკურ ბუნებას. გმირი იკვეთება მიწისა და ცის ფონზე – ახტირკის ღვთისმშობლის ხატის, სარწყავისა და წისქვილის ნახაზების, წარწერებისა და გრაფიკული გამოსახულებების კონტექსტში. იგი თავსა და მთელს ნამოღვაწარს უფალს უძღვნის და ამით ადასტურებს თავის მოვალეობას ღვთისა და ადამიანის წინაშე.

მსჯელობა. გურამიშვილი შუა საუკუნეების მხატვართა და ქტიტორთა მსგავსად გამოსახება თავისი „სათქმელის“ („ახლა ვსთქვა ჩემი სათქმელი...“), სიტყვიერი თუ ტექნიკური აღმოჩენების ფონზე. „დავითიანთან“ ერთად, ხელნაწერ წიგნში არსებული ექსტრატექსტუალური ჩანართებითაც გამომსახველობით, ვიზუალურად გვიდასტურებს, რომ ადამიანის ფუნდამენტური უფლება-მოვალეობა შემოქმედებითი ღვაწლი და უფლის წინაშე ლოცვითი, მონანიე-მავედრებელი მყოფობაა, „პოეტური დანიშნულება, როგორც მოვალეობა ღმერთისა და კაცის წინაშე“ (გაფრინდაშვილი, 1986, გვ. 105), ცხოვრება შეგნებით, რომ: „ჩვენ ღვთის და არა სოფლის სული მიგვიღებებს (კორ. 2,12).

გურამიშვილის ავტოპორტრეტი, მავედრებელი პოზითა და ღვთისმშობლის ხატისკენ მიპყრობილი მოიმედე მზერით, პიროვნების დრო-სივრცული საზრისის გამომხატველია. „მთელი მისი ტანი-თითქოს დასველებული“ (გაფრინდაშვილი, 1986, გვ. 100) ზეცისკენაა აღმართული. მავედრებელი პოზა კი ამდაგრებს მიმქრალი, ბუნდოვანი სახის ნაკვთების მეტყველებას. მხატვრის გაუწაფავ ხელსაც შეიძლება დავაბრალოთ, ეპოქის ესთეტიკასაც და პოეტის შინაგან მდგომარეობასაც ასიმეტრიული, ხორციელი მშვენიერებისგან განმარცვული, მაგრამ პლასტიკურად მეტყველი, დამუხტული ავტოპორტრეტის შექმნა. ყავლგასული, უფუნქციო სამოსი – რუსული სამხედრო ფორმა, რომელიც უფრო მეტ გროტესკულობას სძენს ავტოპორტრეტს, ვერ ჩრდილავს პოეტის ზეადმართული სხეულის დინამიკას, სანთლისებრ სილუეტს. გურამიშვილის სამოსი ქართველთა ტრაგიკული ბედის წინასწარუწყებაცაა და საუკუნის შემდეგ ილიასა და მოხვევს შორის გამართული დიალოგის ალუზიაც:

„მოხვევ: „ტალავარ არა გაქვენ ქართველთა, რუსად მორთულ ხარნ.

ილია: განა კაცს ქართველობა მარტო ტანისამისზედ შეეტყობა?“ (ჭავჭავაძე, 1988, გვ. 29). (პასუხი კითხვაზე – გურამიშვილის ავტობიოგრაფიული რატომ ასოცირდება, მართალია, უკვე გაცვეთილ, მაგრამ მაინც რუსულ მუნდირთან? – იხ. წერილში (ნიშნინიძე, 2023, გვ.137-164).

ავტობიოგრაფიის ესთეტიკას ზედმიწევნით გამოხატავს სიმონ ჩიქოვანისეული ხატება დავით გურამიშვილისა:

„წეროს დარად წიგნში მდგარი,
ლოცულობ და მოსთქვამ კიდეც,
სოველი და ნაწვიმარი
გლოვას ვედარ განერიდე“. (ჩიქოვანი, 1946, გვ. 7).

ეს სტროფი ერთიანად და მთლიანად იტევს დავით გურამიშვილის ავტობიოგრაფიის დინამიკას. აღსანიშნავია ისიც, რომ დავით გურამიშვილის ვიზუალურ სურათ-ხატთა შორის მერაბ ბერძენიშვილის ქანდაკება ყველაზე მეტად ეთანადება ტექსტის მსოფლმხედველობრივსა და სამშვიდველისეულ დრო-სივრცულ გაგებას, ხელნაწერში ჩართულ ავტობიოგრაფიას და სიმონ ჩიქოვანის მიერ შექმნილ მხატვრულ სახეს. მერაბ ბერძენიშვილი იხსენებს: ერთხელ, როდესაც გურამიშვილის ძეგლზე ვმუშაობდი, გამაფრთხილეს, დიდად პატივცემული სიმონ ჩიქოვანი მოდისო ძეგლის სანახავად, მე ძალიან ავღელდი, რადგან დავით გურამიშვილის სულს თუ ვინმე ჩასწვდა – ეს იყო სიმონ ჩიქოვანი (ბერძენიშვილი, 1979).

გურამიშვილის ავტობიოგრაფი, მოთავსებული სარწყავისა და წისქვილის ჩანახატებს, ღვთისმშობლისა და ჯვარცმის გამოსახულებებს შორის, ადამიანის, როგორც სამყაროს ცენტრისა და ღვთით ბოძებული შემოქმედებითი უნართა აღიარების სიმბოლური გამოხატულებაა. ავტობიოგრაფიის ზემოთ, ფურცლის პირველი რეგისტრის ცენტრალურ ნაწილში, ახტირკის სასწაულთმოქმედი ღვთისმშობლის ხატია გამოსახული – ღვთისმშობელი ჯვარცმული იესოს წინაშე ლოცულობს (ახტირკის ღვთისმშობლის ხატის შესახებ იხ. (ტუაევა, 2021). ახტირკას ღვთისმშობლის სასწაულთმოქმედი ხატის ისტორია მე-18 საუკუნის 1-ელი ნახევრიდან იწყება. შემონახულია ცნობები ხარკოვის გუბერნიის დაბა ახტირკაში ხატის სასწაულებრივი გამოჩინებისა და აღსრულებული სასწაულების შესახებ. 1739 წელს ადგილობრივმა მღვდელმა თიბვისას იპოვა ხატი, შემდგომში მრავალი სასწაულის აღმსრულებელი. 1751 წელს რუსეთის ეკლესიის სინოდმა ხატი სასწაულთმოქმედად შერაცხა. ამ ფაქტითაც დასტურდება, რომ დავით გურამიშვილი თანამონაწილე და განმცდელია არა მხოლოდ სახელმწიფო-პოლიტიკური, არამედ თანადროული სარწმუნოებრივ-რელიგიური ხასიათის სიახლეებისა. ღვთისმშობლისა და ჯვარცმის ხატი ცალკე ქალაქში შესრულებული და ჩაწებებულია ნახაზებში, ხატის მინაწერი კი ავტორის რწმენის გამოხატულებაა, რომ წისქვილის და, ზოგადად, ყველა საქმის წარმატების ნიშანია ტკივილი (ტანჯვა), ლოცვა, შესაწირი, ვედრება და მონანიე მყოფობა. ხატის ქვემოთ გამოსახული სანთლისა და კოლოფის იგავს ასე ხსნის ავტორი: „წისქვილმან რომ ფქვა შექმნას“ ადამიანმა „...კოლოფში თავისის სულისათვის [შესაწირი] ჩააგდოს სანთლისათვის“ (გურამიშვილი, 1955, გვ. 284). ავტობიოგრაფიის ქვემოთ წარწერილი ლექსის „ეს კაცი ასე ილოცავს“ შინაარსიც აღნიშნული რწმენის დადასტურებაა:

„ყოვლად წმინდაო, დამადევ
წყლურზედ წამალი სამთელი,
შემადლებინე, აღვანთო
მე შენს წინაშე სანთელი“ (გურამიშვილი, 1955, გვ. 281).

ავტობიოგრაფიის ირგვლივ გამოსახული ხატები, ტექსტები და ნახაზები, ერთი შეხედვით – რთული და კომპოზიციურად დაულაგებელი, ექვემდებარება მწყობრ იერარქიულ კანონს, და ავტორის როგორც სულიერი, ისე ხორციელი ცხოვრების წესის,

ესთეტიკური და მსოფლმხედველობრივი საზრისის გამომხატველია. იგი, გარკვეულწილად, ვიზუალური მეტატექსტია „დავითიანისა“.

დავით გურამიშვილი ავტორი და პერსონაჟი – ძველი აღთქმის ჰიპოდიგმურ-პარადიგმული მსოფლმხედველობის კვალობაზე გაიზარდა. ცნობილია, რომ „ძველი აღთქმისათვის დამახასიათებელია ადამიანის პიროვნების თავისებური გაგება, არა აბსოლუტურად – პერსონალისტური მნიშვნელობით, ის ადამიანს კოლექტივის, ეროვნული ერთობის პრიზმაში უყურებს“ (ეკალაძე, 2010, გვ. 91). დავით გურამიშვილიც ეროვნული ერთობის პრიზმაშიც განიხილავს თავის პერსონაჟს, რომელიც ქართლის სახეა და - პერსონალური შინაარსითაც.

„დავითიანის“ პერსონაჟი – დავით გურამიშვილი, ეპოქის სულისკვეთებას გამოხატავს: იგი დამცრობილი, ტყვედქმნილი და ტანჯულია, მაგრამ, ამასთანავე – მაძიებელი, მეზრძოლი და იმედიანია, იუმორით, შემართული სხეულითა და მავედრებელი მზერით, სამყაროს ცენტრში მყოფი, ღვთის წინაშე პირისპირ მდგომი და მავედრებელი, შემოქმედი თავისი თავისა, მზრუნველი კაცთათვის და ღვთის წინაშე პასუხისმგებელი. ამ საზრისის გამომხატველია ხელნაწერში ჩართული ფურცელიც და პოემის შინაარსიც. პიროვნული მახასიათებლების, ღირსება-ნაკლოვანებების შეუფარავად ჩვენება ფსალმუნითაა სანქცირებული ავტორისთვის და ტექსტშიც ბუნებითი სილადე, უშუალობა, გულწრფელობა სუფევს. გურამიშვილის გმირი რეალური, ღირსება-ნაკლოვანებით შემკული ადამიანია. ჰაგიოგრაფიულ ტექსტი წმინდანის ცხოვრებიდან ყველაზე უფრო აღმატებულ, თავგანწირულ ისტორიებს წარმოაჩენს, სისუსტე-ნაკლოვანებათა ძლევის ფრაგმენტული ისტორიების პარალელურად. ჰაგიოგრაფიის გმირი ღვთის მიჯნურია ან ამგვარად გარდაისახება, ხოლო გარდასახვის გზა ფრაგმენტულადაა ნაჩვენები, კლასიკური მწერლობის გმირი კი სწორედ ამ გარდასახვის გზათა ჩვენებით მნიშვნელობს. იგი, დიდი განსაცდელის მიუხედავად კი, მზრძანებელია ყოველივესი, გვირგვინია სამყაროსი, რაინდულ ასპარეზში მონაწილისათვის ნიშნული გამარჯვების ჟინით ცხოვრობს, ადამიანური და საღვთო მოვალეობებით დატვირთული.

გურამიშვილი პერსონაჟი სრულიად განსხვავებულ რეალობას ქმნის, შემმეცნებელი და მაძიებელია ბუნებისა, საკუთარი მოვალეობის ღრმა შეგნებით, ბუნებრივი და არა სადღესასწაულო-პომპეზური იერით, საკუთარი თავის წინაშე მარტოდმთენილი, მაგრამ მუდამ ღვთის წინაშე მდგარი, უამრავი პერსონაჟის გარემოცვაში მყოფი, მაგრამ მაინც შინაგანი სამყაროსკენ მიმართული დაჟინებული მზერით. წარმავლობის მტერი და მოძულე, სიკეთეზე მოფიქრალი. თავისი სათქმელი მხოლოდ იესო ქრისტეს და ღვთისმშობლის წინაშე წარმოუთქვამს და მათთან მოურიგებია. ვფიქრობთ, ყოველივე ზემოთ თქმული განსაზღვრავს, ქმნის პერსონაჟის შესახებ ახალ მხატვრულ დრო-სივრცულ წარმოდგენებს.

ხელნაწერის ჩართულ ფურცელში, სადაც ავტოპორტრეტია გამოსახული, იკითხება ავტორიცა და პერსონაჟიც, უფრო სწორად ავტორის ხედვა და წარმოდგენები თავის თავზე, როგორც პერსონაჟზე. ეს პორტრეტი, შეფერილობისა და განდიდების გარეშე, რეალური, დამდაბლებულ-დამცრობილი, როგორც აღვნიშნეთ, არც შუა საუკუნეების სასულიერო მწერლობის კანონით განსაზღვრული დამცრობისა და უღირსობის გამომხატველი შაბლონია და არც ეთიკურ-ესთეტიკური კატეგორიით განსაზღვრული თავმდაბლობის სიმაღლე. გურამიშვილთან თვითკრიტიკა და ირონია პათოსიცაა და კომუნიკაციის ფორმაც, ავტორსა და მკითხველს შორის სანდოობის გარანტი. მოდერნისტული ეპოქის ირონიზებაა დამახასიათებელი გურამიშვილისთვის. ირონიზირებულია მისი, როგორც ადამიანის, ქართველისა და ავტორის სახე. ავტორიტეტული წიგნებით საზრდოობაც იმაზე მიგვანიშნებს, რომ „მისი აზრიც მხოლოდ იმდენად არის ავტორიტეტული, რამდენადაც დიდ ავტორიტეტებს ეყრდნობა“

(წიფურია, 2016, გვ. 278), იქნებ, ამით აიხსნება ავტორის მუდმივი ჩივილი საკუთარ უსწავლელობასა და სიბრიყვეზე. გურამიშვილის პაროდია საკუთარი თავისადმი ეპოქის სულისკვეთების გამომხატველია, ამასთან, ბაროკოული ლიტერატურის ერთი-ერთი მახასიათებელიც. ვფიქრობთ, საკუთარი პორტრეტის, ისევე როგორც პიროვნული ნაკლოვანების, აღიარება-ირონიზებით გურამიშვილი-ავტორი მკითხველთან, საზოგადოებასთან კომუნიკაციის ლიტერატურულ ხერხს მიმართავს. ფასეულობათა ნიველირების ეპოქაში ურწმუნოება, ნაკლოვანება, სულიერი სიღატაკე და უღონობა შობს დამცრობილ, გროტესკულ ყოფას. ასე იყო მოდერნიზმის ეპოქის შემდგომ, როცა მარადიული ჭეშმარიტებანი გარკვეული ირონიის ფონზე წარმოითქმებოდა (წიფურია, 2016, გვ.276). მართალია, გურამიშვილისთვის, როგორც ავტორისათვის, უცხო არ არის რუსთველის შემოქმედებითი თავმოწონება:

„მე, რუსთველი, ხელობითა ვიქმ საქმესა ამა დარი“ (რუსთველი, 2011, სტ. 11),

„დავჯე რუსთველმან გავლექსე...“ (რუსთველი, 2011, სტ. 7).

რუსთველის ინტონაცია გამოსჭვივის ამ წარდგინებაშიც: „დავითიანი ვთქვი დავით, გურამიშვილმან გვარადო“, მაგრამ ერთი ცხადია: ცოდვილი, უძლური, დამცრობილი და განსაცდელთაგან შეჭირვებული ავტორი ერთი მრავალთაგანია:

„დაშავებული მეც შურით დავიარები ხეტია;

დამბნელებია გონება, თავზე მეხვევის რეტია“ (გურამიშვილი, 1955, სტ. 579; 584; 585).

უსწავლელობის, უმეცრების ბურუსი მასაც მოსავს. ცნობილია, რომ ირონიზება ფასეულობათა ნიველირებისა და დევალვაციის ხანაში ნაკლოვანებით გამოწვეულ ტკივილებთან გამკლავების გზაცაა. გმირობის/გმირის ახალ იდეალს წუთისოფლის ამოებით, პიროვნული განსაცდელითა თუ ქვეყნის ჭირით ძლეული, მაგრამ გამოცდილებითი სიბრძნით კვლავ აღმდგარ-განახლებული პერსონები ქმნიან.

დავით გურამიშვილის ინტერესთა, შესაძლებლობათა, საქმიანობათა ჩამონათვალიც კი მისი პერსონის მასშტაბურობა-მონუმენტურობაზე მეტყველებს, გურამიშვილი საქმის, მოქმედების კაცია, ჩვენ წინაშე მრავალმხრივი პროფესიული უნარ-ჩვევით, შესაძლებლობით დაჯილდოებული რენესანსული ტიპის მოღვაწე დგას – პოეტიცაა და ხელნაწერი კრებულის შექმნის დიდებული ოსტატიც. ხელნაწერში ჩართული დოკუმენტური წყაროებითაც ირკვევა, რომ მსახურებისა და შემწეობის გამორჩეული უნარი დროითა და ადგილით განსაზღვრულ ყოფით საჭიროებებსაც ამოაცნობინებდა პოეტს: „მალაროსის ორი საწუნელი სნეულება მიცნია და სამკურნალო წამალიც მიპოვნიაო“ (გურამიშვილი, 1955, გვ. 285). ტექნიკური ნახაზიც შეუდგენია და ლოგიკურადაც დაუსაბუთებია მათი გამართვის აუცილებლობა, „გონების თვალთ“ 12 პუნქტად ჩამოუყალიბებია წისქვილის სარგებელი, იმედით, რომ მისი გამოგონება ქვეყანას მოეფინებოდა. ხელნაწერს სარწყავისა და წისქვილის მოხაზულობასა და ამზავსაც ჩაურთავს იმ იმედით, რომ მირიან ბატონიშვილმა, „საცა ალაგი იყოს,...გამოაცხადოს“ (გურამიშვილი, 1955, გვ. 283). მირიან ბატონიშვილისადმი მირთმეულ არხაში უძლურებასა და გაუბედაობას ასახელებს იმის მიზეზად, რომ ჯერ ამ გამოგონებათა შესახებ არავის არაფერი სმენია. მაგრამ მოახლოებულ სიკვდილზე ფიქრი სხვაგვარ თავისუფლებას აძლევდა ავტორს. მირიან ბატონიშვილს დაბეჯითებით სთხოვდა პოტიომკინთან შუამდგომლობასა და დახმარებას: „ერთი ნასოსის მხვრეტელი კაცი მაშველონ და ოცი თუმანი მიბოძონ ამ პირობით: თუ რომ სიკვდილმან მისწრას, ან სხვა მიზეზით იმისი დადგმა ვერ შევიძლო - ის ოცი თუმანი ისევ უკანვე მიერთვას“ (გურამიშვილი, 1955, გვ. 286-287). შემოქმედის ძალმოსილება მოახლოებული აღსასრულის შეგრძნების ფონზე „მშიერს, ბრუციანს, უცოლშვილოს, კოჭლს, მელოტს და სამშობლოდან განდევნილს“ (გაფრინდაშვილი, 1986, გვ. 101) გამბედაობას მატებდა და წუთისოფლისეული სიდუხჭირის, უღონობის ტრაგიზმს აძლევინებდა.

დასკვნები. ყოველი დროის ხელოვნება გვთავაზობს ადამიანის მხატვრული განსახოვნების განსხვავებულ სტილს. აღნიშნულია, რომ სამყაროს მხატვრული აღქმის სტილისტური სისტემების წიაღში ერთი ელემენტის ცვლილებაც კი არღვევს მის შინაგან ერთიანობას და იწვევს ცვლილებებს. ყველა ახალი სტილისტური სისტემა ეფუძნება, ცვლის ან თანაარსებობს წინარე სისტემებთან ერთად. დავით გურამიშვილის „დავითიანი“ ძველი და ახალი, ქართული და ევროპული ესთეტიკური აზროვნებისა და მსოფლმხედველობის მიჯნაზე შეიქმნა ქრისტიანული აღმსარებლობის ნიშნით. ავტოპორტრეტიც ასახავს, იტევს ამ ცვლილებებს, შინაარსობრივი, მსოფლმხედველობრივი, ესთეტიკური თუ ემოციური თვალსაზრისით ბუნებრივად თანამყოფობს ხელნაწერის ყველა ერთეულთან და ცენტრის, ღერძის ფუნქციას ასრულებს. ავტოპორტრეტში დაცულია შუა საუკუნეების გამოსახულების მთლიანობის კანონი, მსგავსად იმისა, რომ გმირის თავგადასავალი პოემაშიც თავიდან ბოლომდე მოგვეთხრობა. გმირი იკვეთება მიწისა და ცის ფონზე - ახტირკის ღვთისმშობლის ხატის, სარწყავისა და წისქვილის ნახაზების, წარწერებისა და გრაფიკული გამოსახულებების კონტექსტში და თავსაც და მთელს შემოქმედებით ნამოღვაწარსაც უფალს უძღვნის.

გამოყენებული ლიტერატურა:

ახალი აღთქმა. (2005). თბილისი: ალილო.

ბერძენიშვილი, მ. (1979). *მოგონებებიდან*. საბჭოთა საქართველო. მოძიებულია ვებგვერდიდან: <https://burusi.wordpress.com/2010/03/26/merab-berdzenishvili-6/>

გაფრინდაშვილი, ვ. (1986). *ქართული ლიტერატურული ესე*. შეადგინა, წინასიტყვაობა და გამოკვლევა დაურთო მანანა ხელაიამ. თბილისი: მერანი.

გურამიშვილი, დ. (1955). *დავითიანი, თხზულებათა სრული კრებული*. თბილისი: სახელგამი.

ეკალაძე, ზ. (2010). ქრისტიანული ანთროპოლოგია. *ფერისცვალება*. საღვთისმეტყველო-შემეცნებითი აღმანახი. თებერვალი, #3.

ნიშნიანიძე, ხ. (2023). ისტორიული დრო-სივრცე და „დავითიანის“ ქრონოტოპი. *საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის მაცნე*. ენის, ლიტერატურისა და ხელოვნების სერია. 1.

რუსთაველი, შ. (2011). *ვეფხისტყაოსანი*. თბილისი: დიოგენე.

ტუავეა, მ. (2012). ახტირის ღვთისმშობლის ხატის სასწაულები. *კარიბჭე*. მოძიებულია ვებგვერდიდან: <http://karibche.ambebi.ge/skhvadaskhva/namdvili-ambebi/9637-akhtiris-ghvthismshoblis-khatis-s>

ჩიქოვანი, ს. (1946). *სიმღერა დავით გურამიშვილზე*. თბილისი: საბჭოთა მწერალი.

წიფურია, ბ. (2016). *ქართული ტექსტი საბჭოთა/პოსტსაბჭოთა/პოსტმოდერნულ კონტექსტში*. თბილისი: ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი.

ჭავჭავაძე, ი. (1988). *მგზავრის წერილები, თხზულებანი, ტ. II*. თბილისი: მეცნიერება.

REFERENCES:

akhali aghtkma [New Testament]. (2005). Tbilisi: Alilo.

berdzenishvili, m. (1979). *mogonebebidan [From Memories]*. Sabchota Sakartvelo. Retrieved from <https://burusi.wordpress.com/2010/03/26/merab-berdzenishvili-6/>

gaprindashvili, v. (1986). *kartuli lit'erat'uruli esse [Georgian Literary Essay]*. Compiled, foreword and research added by Manana Khelaya. Tbilisi: Merani.

- guramishvili, d. (1955). *davitiani, tkhzulebata sruli k'rebuli* [Davitian", A Complete Collection of Works]. Tbilisi: Sakhelgami.
- ek'aladze, z. (2010). Transfiguration. *peristsvaleba* [Peristsvaleba]. Theological-Cognitive Almanac. February, #3.
- nishnianidze, kh. (2023). ist'oriuli dro-sivrtse da „davitianis“ kronot'op'i [Historical Time-Space and Chronotype of "Davidian"]. *sakartvelos metsnierebata erovnuli ak'ademiis matsne* [Bulletin of the National Academy of Sciences of Georgia]. Language, Literature and Art Series. 1. 137-164.
- rustaveli, sh. (2011). *vepkhist'qaosani* [The Knight in the Panther's Skin]. Tbilisi: Diogene.
- t'uaeva, m. (2012). akht'iris ghvthismshoblis khat'is sasts'aulebi [Miracles of The Icon of The Mother of God of Akhtir]. *k'aribch'e* [Karibche]. Retrieved from <http://karibche.ambebi.ge/skhvadaskhva/namdvili-ambebi/9637-akhtiris-ghvthismshoblis-khatis-s>
- chikovani, s. (1946). *simghera davit guramishvilze* [Song about David Guramishvili]. Tbilisi: Sabchota mtserali.
- chavchavadze, i. (1988). *mgzavris tserilebi* [Letters of a Traveler]. Complete Works, Volume 2. Tbilisi: Metsniereba.
- ts'ipuria, b. (2016). *kartuli t'ekst'i sabch'ota/p'ost'sabch'ota/p'ost'modernul k'ont'ekst'shi* [Georgian text in the soviet/post-soviet/postmodern context]. Tbilisi: Ilia State University.